Otázka: Mezinárodní právo

Předmět: Společenské vědy, Právo

Přidal(a): Kristina2212

1/ definice mezinárodního práva:

- MP rozumíme soubor právních norem, které zajišťují mírovou existenci a plynulý vývoj mezinárodního společenství

2/ funkce MP:

- ochrana a uspokojování společných cílů mezinárodního společenství (právo spolupráce)

3/ členění MP:

1. a) veřejné (právní úprava mezistátních vztahů)
2. b) soukromé (souhrn právních norem (PN), které upravují soukromoprávní vztahy nesuverénních subjektů, přesahující hranice jednoho státu (součást právního řádu každého státu)

4/ subjekty práva (obecně):

- každá jednotka, které daný právní řád přiznává způsobilost k právům a povinnostem a

zpravidla i k právnímu jednání

Subjekty se dělí na:

- prvotní (původní) = státy (subjektivita daná vlastní existencí, nevytvářejí ji MP nebo vůle jiných subjektu, jde o jednotky s plnou subjektivitou
- druhotné (odvozené) = jednotky, které vznikly z vůle států, např. mezinárodní mezivládní organizace, mají pouze dílčí (částečnou, specializovanou) způsobilost v mezích zmocnění členskými státy

Subjekty MP:

- státy
- zvláštní politické jednotky
- mezinárodní organizace
- jednotlivci

A: Svrchované státy

- hlavní subjekty MP, vystupují jako nositelé suverénní moci, která je původní a není odvozena od jiné moci

Stát vzniká jako subjekt MP jakmile má následující znaky:

- území
    - stát nemůže vzniknout ani existovat bez vlastního území, nicméně platné MP
    - nestanoví minimální velikost
    - zmenšení státního území nevede k zpochybnění mezinárodněprávní subjektivity
    - na újmu není ani případná nejistota o přesném vymezení celého st. území

- stále obyvatelstvo = celek jednotlivců, kteří spolu žijí na daném území jako organizované společenství
    - charakter obyvatelstva:
        - usedlý (vylučuje kočovné kmeny, schází „zakořeněnost“ na určitém území
        - přirozený, požadavek takového soužití obyvatelstva, které zajistí jeho biologickou reprodukci
        - trvalý, odlišuje skutečné obyvatelé od osob, kteří žijí na daném území

přechodně (cizinci)
- MP podobně jako u území nestanoví určitý minimální počet obyvatelstva

- veřejnou moc (vládu) = soustava státních orgánů, které jsou schopny zajistit na příslušném území takový minimální standart územní správy a veřejného pořádku, který umožňuje nerušenou koexistenci daného státu s jinými členy mezinárodního společenství
    - MP požaduje pouze efektivitu vlády, tedy schopnost fakticky podřídit své autoritě všechny osoby podléhající její jurisdikci

B: Zvláštní politické jednotky s dílčí subjektivitou mají zpravidla omezenou způsobilost k právům, povinnostem, popřípadě i k právním úkonům

- vznik: zpravidla z vůle států na základě mezinárodní smlouvy (MS) nebo jiného aktu, jedná se tedy o odvozené subjekty
- Svatá stolice – právní postavení založeno na duchovním a historickém základě, politická organizace světové katolické církve v čele s papežem
- Svrchovaný řád maltézských rytířů (sídlo Řím)
    - v současnosti plní pouze charitativně humanitární činnost (ČR navázala dipl. styky v r. 1990)
- města s mezinárodním statusem
    - jejich postavení vyplynulo zpravidla ze strategické či náboženské výjimečnosti, resp. šlo o územní kompromis soupeřících velmocí
    - např. Jeruzalém, Západní Berlín, Mostar
- Mezinárodní výbor Červeného kříže = švýcarská nevládní organizace, sídlo Ženeva
    - pověřen státy významnými úkoly souvisejícími s dodržováním humanitárního práva v ozbrojeném konfliktu

C: Mezinárodní organizace

- sdružení států, která na základě právního aktu, kterým byla zřízena, trvale vykonává určité úkoly pro členské státy, a to vlastním jménem a vlastními orgány
- mají určitá práva a povinnosti i způsobilost k právním úkonům, které nabyly na základě zmocnění členskými státy, tedy subjektivita odvozená o omezená zakládající smlouvou
- dělení MO z hlediska rozsahu mezinárodněprávní subjektivity:
    - a/ kooperační – založeny na spolupráci mezi státy (OSN, mez. odborné organizace …)

    - b/ integrační – vykazují výrazné rysy nadstátnosti (ES), tedy mají pravomoci v oblastech jinak vyhrazených pouze státům, závaznost rozhodnutí jejích orgánů pro členské státy a bezprostřední použitelnost jejích aktů na vnitrostátní poměry členů
- MO z hlediska počtu členů:
    - celosvětové (OSN)
    - partikulární NATO
- Orgány MO (zpravidla):
    - shromáždění zástupců členských států (Valné shromáždění, generální konference .....)
    - výbor nebo rada, volení členové, realizuje usnesení shromáždění
    - sekretariát – výkonný technický orgán

D: Jednotlivci – postavení odvozeno od státu

- rozhodující pro určení právního postavení jednotlivce je, zda existují takové jeho zájmy, které mezinárodní právo chrání i bez konkrétního přivolení státní moci (ochrana obecným mezinárodním právem), případně i proti konkrétní vůli takové moci
- oprávněné zájmy jednotlivce = základní lidská práva (právo na život, zdraví, důstojnost)
- jednotlivec jako subjekt mezinárodního práva je oprávněn obracet se na různé mezinárodní orgány se stížnostmi, upozorněními, peticemi z důvodu porušení lidských práv státy
    - např. ženevský Výbor pro lidská práva (zavazuje i ČR) za podmínky, že:
        - stát uznává jeho příslušnost (přistoupení k mezinárodní smlouvě)
        - jednotlivec vyčerpal všechny dostupné vnitrostátní prostředky
        - výbor nerozhoduje ve věci, řízení končí sdělením názoru stěžovateli a státu, proti němuž stížnost směřovala
    - v minulosti působil jako regionální orgán Evropská komise pro lidská práva
        - nebyl orgánem rozhodovacím pouze: smírčím, vyšetřovacím
        - pokud nedošlo ke smíru, mohlo být vyvoláno jednání u Evropského soudu pro lidská práva, dnes se stěžovatel obrací přímo na tento soudní orgán
- jednotlivec jako subjekt mezinárodního práva též v případě mezinárodněprávní trestní odpovědnosti pachatelů
- vznik odpovědnosti: v případě zločinů podle mezinárodního práva (jde o nejzávažnější porušení lidských práv – zločiny proti míru, lidskosti, pravidlům vedení války, zločiny genocidy ...)

5/ prameny mezinárodního práva:

- 1/ materiální = okolnosti, ze kterých vznikají prameny
- 2/ formální (právní) = vnější formy práva, v nichž subjekty právo poznávají a identifikují
    - základní
        - mezinárodní smlouvy
            - definice dle Vídeňské úmluvy o smluvním právu: mezinárodní dohoda, která je uzavřena mezi státy písemnou formou a řídí se mezinárodním právem
        - mezinárodní obyčeje
            - vznik: na základě praxe států, která má určité vlastnosti
            - důvod závaznosti: přesvědčení o právní závaznosti daného pravidla
            - smluvní a obyčejová pravidla = právně rovnocenná
    - pomocné (podpůrné)
        - obecné zásady právní – zásady uplatňované všeobecně ve vnitrostátních pr. řádech států
        - soudní rozhodnutí
        - učení nejkvalifikovanějších znalců MP
        - (také vnitrostátní akty, akty MO, akty států, ekvita = spravedlnost)